

Magdalena Ziólek

*Opiniotwórcza prasa francuska
a kryzys imigracyjny*

Masowy napływ mieszkańców krajów bliskowschodnich i afrykańskich do Europy, który na arenie międzynarodowej zyskał już miano kryzysu imigracyjnego, jest szeroko przedstawiany w środkach masowego przekazu. Tematyka ta stale obecna jest również we francuskich mediach. Francja jest bowiem krajem ze stosunkowo wysokim, w porównaniu do innych krajów europejskich, odsetkiem imigrantów, na który składa się najliczniejsza w całej Europie społeczność muzułmańska. Przedstawienie sposobu relacjonowania problemu uchodźców w najpopularniejszych francuskich dziennikach i tygodnikach, pozwoli lepiej poznać sposób w jaki dziennikarze i komentatorzy kształtują francuską opinię publiczną.

Autorzy artykułów publikowanych w lewicowym dzienniku *La Libération* w znacznym stopniu opowiadają się za przyjmowaniem imigrantów i niesieniem im pomocy, uznając początkowe deklaracje o przyjęciu 24 tys. osób za prawdopodobnie niewystarczające. Dziennik w nagłówkach często odwołuje się do ludzkich emocji: „Śmierć Aylana nic nie zmieniła”¹, „Krucjata przeciw meczetowi”², podkreślając jednocześnie, że przyjęcie imigrantów „to obowiązek Francji, gdzie prawo azylu stanowi integralną część jej istoty i jej duszy”³. Imigranci uznawani są za osoby uciekające przed wojną i tym samym traktowane jak uchodźcy⁴. Gazeta krytykuje również w kilku artykułach postawę merów trzech francuskich miast, którzy zdecydowanie zaprotestowali przeciw przyjęciu uchodźców wyznania muzułmańskiego oraz podważa legalność takiego nastawienia⁵. Nie można jednak nie odnieść wrażenia, że argumentacja większości dziennikarzy *La Libération* opiera się głównie na negowaniu postawy środo-

¹ La libération, *R éfugiés : En France, la mort d'Aylan n'a rien changé*, URL: http://www.liberation.fr/politiques/2015/09/12/refugies-en-france-la-mort-d-aylan-n-a-rien-change_1380973, dostęp: 29.09.2015 r.

² La libération, *A Fréjus, le maire FN poursuit sa croisade contre la mosquée*, http://www.liberation.fr/politiques/2015/09/24/a-frejus-le-maire-fn-poursuit-sa-croisade-contre-la-mosquee_1390126, dostęp: 29.09.2015 r.

³ La libération, *La France va accueillir 24000 réfugiés supplémentaires*, URL: http://www.liberation.fr/societe/2015/09/07/la-france-va-accueillir-24-000-refugies-supplementaires_1377345, dostęp: 29.09.2015 r.

⁴ Zob. La libération, *Frederica Mogherini : « si nous refoulons les réfugié, quel message envoyons nous au monde ? »*, URL: http://www.liberation.fr/monde/2015/09/15/federica-mogherini-si-nous-refoulons-les-refugies-quel-message-envoyons-nous-au-monde_1383214, dostęp: 29.09.2015 r.

⁵ Zob. La libération, *Les maires, ont-ils le droit de n'accueillir que des réfugiés chrétiens ?*, URL: http://www.liberation.fr/societe/2015/09/09/les-maires-ont-ils-le-droit-de-n-accueillir-que-des-refugies-chretiens_1378782, dostęp: 29.09.2015 r.

wisk skrajnie prawicowych, a zwłaszcza przewodniczącej nacjonalistycznego Frontu Narodowego – Marine Le Pen. Dziennik w jednym z artykułów przywołuje różne wypowiedzi Le Pen na temat imigrantów i wyśmiewa je w satyryczny sposób, nazywając je „trutkami” i po kolei przedstawia kontrargumenty, które na potrzeby artykułu zostały nazwane „odtrutkami”. Na stwierdzenie Le Pen, że 99% przybyłych do Europy to młodzi mężczyźni, gazeta sugeruje, by ta zamiast zdjęciami, które były zapewne podstawą do wysnucia takiego wniosku, zainteresowała się oficjalnymi statystykami, przygotowanymi na przykład przez UNICEF, które przedstawiają zgola inne wartości procentowe. Le Pen obawia się również, że wśród imigrantów przybędzie ukrytych 4000 terrorystów. Według *La Libération*, źródłem tych niepokojących danych jest niezbyt wiarygodny brytyjski tabloid bazujący na artykule z rozrywkowego portalu *BuzzFeed*. Dziennik wyśmiewa również jej szacunki dotyczące liczby muzułmanów zamieszkujących Europę w 2060 roku. Le Pen wytknięto także pomyłkę w kwestii znajomości francuskiego prawodawstwa. Przewodnicząca Frontu Narodowego stwierdziła bowiem, że Republika Francuska może udzielać jedynie azylu politycznego i odwołała się w tej kwestii do preambuły nieobowiązującej już konstytucji z 1946 roku⁶. Dziennik podważa również argumenty innych przeciwników przyjmowania imigrantów, zwalczając twierdzenie, że najpierw powinno się pomagać ludziom na miejscu konfliktu, w Syrii. O takim sposobie rozumowania napisano że jest on „niehumanitarny i uwłacza ludzkiej godności”.

Le Monde, to najpopularniejszy dziennik we Francji o poglądach centrolewicowych. Podobnie jak *La Libération* dziennik ten nawiązał do wypowiedzi Marine Le Pen dotyczącej 99% mężczyzn wśród imigrantów i również zaprzeczył temu twierdzeniu, posilując się jednak statystykami i danymi, a nie ironią. Podał również argumenty świadczące o tym, że 54% uchodźców pochodzi z Syrii, kraju ogarniętego wojną, nie są więc oni imigrantami ekonomicznymi⁷. Dziennik podkreślił również, że wśród przybyłych imigrantów bardzo duża część posiada dyplomy ukończenia szkół wyższych i jest dobrze wykształcona⁸. Na łamach *Le Monde* zamieszczono także dość emocjonalny artykuł pt. „Rzeczy wygnańca”, w którym przeanalizowano, jakie rzeczy imigranci zabierają ze sobą w drogę⁹. Zwykle są to rzeczy pierwszej potrzeby, co według redakcji sugeruje, że bez względu na status społeczny, czy też dorobek materialny, opuszczają

⁶ Zob. *La libération, Le Pen et les réfugiés, l'afflux d'intox*, URL:

http://www.liberation.fr/desintox/2015/09/17/99-d-hommes_1384819, dostęp: 29.09.2015 r.

⁷ Zob. *Le Monde, Les migrants, tous des hommes ?*, URL: http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2015/09/24/les-migrants-tous-des-hommes_4770522_4355770.html, dostęp: 29.09.2015 r.

⁸ Zob. *Le Monde, De l'opposant politique à l'ingénieur, le profil des réfugiés syriens*, URL:

http://www.lemonde.fr/immigration-et-diversite/article/2015/09/26/de-l-opposant-politique-a-l-ingenieur-le-profil-des-refugies-syriens-evolue_4772832_1654200.html#, dostęp: 29.09.2015 r.

⁹ Zob. *Le Monde, Migrants : les affaires de l'exil*, URL: http://www.lemonde.fr/m-actu/article/2015/09/25/migrants-les-affaires-de-l-exil_4771636_4497186.html, dostęp: 29.09.2015 r.

oni swój kraj jedynie z walizką w rękę. Jeden z artykułów zatytułowany „Syria, Erytrea i Afganistan: wszystko przed czym uciekają imigranci i uchodźcy” szczegółowo omawia motywy ucieczki, począwszy od zarysowania tła wieloletnich konfliktów aż do omówienia trudnej sytuacji ekonomicznej w tych krajach¹⁰. W artykułach pojawiają się również stwierdzenia, które podświadomie sugerują pewną solidarność z uchodźcami, np.: „Jeśli Franja doznałaby tych doświadczeń, co Syria 32,5 mln osób przemieściłoby się z powodu konfliktu”¹¹. Nie trzeba również tłumaczyć przesłania tytułu jednej z publikacji: „Odmowa azylu imigrantom jest równa skazaniu ich na utonięcie”¹². W tekstach mowa jest też o przypadkach nienawiści w stosunku do imigrantów w innych krajach, np. jeden z tytułów to: „Finlandia – bus z imigrantami obrzucony petardami”¹³.

Problem uchodźców na swoich łamach omawiają także dzienniki prawnicowe, wśród których najpopularniejsze są *Le Figaro* oraz katolicki *La Croix*. Artykuły publikowane w *Le Figaro* opisują poświęcenie finansowe Francji i innych krajów europejskich, które walczą z nielegalną imigracją („Europa w ciągu 15 lat wydała 13 miliardów na walkę z imigracją”¹⁴) oraz przekazują znaczne środki na pomoc imigrantom. Jeden z artykułów w całości poświęcony jest pomocy materialnej na jaką mogą liczyć osoby ubiegające się o azyl we Francji. Napisano w nim również, że premier Manuel Valls ogłosił przeznaczenie 613 milionów euro do roku 2017 na ten cel¹⁵. Jednocześnie podkreśla się, że wydatki te będą zapewne wyższe. Ponadto gazeta w jednym z artykułów wyeksponowała informację, że Francja przyjmie więcej imigrantów niż początkowo zapowiedziano. W publikacji tej podkreślono, że to nie Republika Francuska jest celem podróży większości uchodźców, sugerując, że te wielkie nakłady pieniężne idą na mar-

¹⁰ Zob. Le Monde, *Syrie, Erythrée, Afghanistan... ce que furent migrants et réfugiés*, URL:

http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2015/09/09/syrie-erythree-afghanistan-l-etat-des-pays-que-furent-migrants-et-refugies_4750327_4355770.html#huit-anchor-syrie-une-guerre-tot, dostęp: 29.09.2015 r.

¹¹ Le Monde, *Si la Syrie était la France, 32,5 millions de personnes auraient été déplacées par le conflit*, URL: http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2015/09/01/si-on-rapportait-les-chiffres-du-conflit-syrien-a-la-france_4742507_4355770.html, dostęp: 29.09.2015 r.

¹² Le Monde, *Si l'Europe feruse l'asile aux migrants, elle les noie*, URL:

http://www.lemonde.fr/idees/article/2015/09/09/si-l-europe-refuse-l-asile-aux-migrants-elle-les-noie_4749632_3232.html, dostęp: 29.09.2015 r.

¹³ Le Monde, *Des manifestants jettent des petards sur un bus de migrants en Finlande*, URL:

http://www.lemonde.fr/videos/video/2015/09/25/des-manifestants-jettent-des-petards-sur-un-bus-de-migrants-en-finlande_4771799_1669088.html, dostęp: 29.09.2015 r.

¹⁴ Le Figaro, *L'Europe a dépensé 13 milliards en 15 ans pour lutter contre l'immigration*,

URL: <http://www.lefigaro.fr/conjoncture/2015/06/18/20002-20150618ARTFIG00162-l-europe-a-depense-13-milliards-en-15-ans-pour-lutter-contre-l-immigration.php>, dostęp: 30.09.2015 r.

¹⁵ Zob. Le Figaro, *Les aides dont bénéficient les migrants en France*, URL: <http://www.lefigaro.fr/economie/le-scan-eco/le-vrai-du-faux/2015/09/16/29003-20150916ARTFIG00326-rsa-apl-cmu-ces-aides-dont-beneficient-les-migrants-en-france.php>, dostęp: 30.09.2015 r.

ne¹⁶. W gazecie na bieżąco pojawiają się również informacje o protestach w sprawie przyjęcia fali imigrantów. W publikacjach na łamach *Le Figaro* przeważają informacje krytyczne, mogące wzbudzać niechęć lub nieufność wobec imigrantów. Jednym z przykładów jest nagłówek w treści artykułu: „Większość mężczyzn z klasy średniej”, sugerujący, że uchodźcom nie należy pomagać¹⁷. Na łamach dziennika podkreślana jest także zasadność podważanych przez lewicową prasę argumentów Marine Le Pen i innych polityków Frontu Narodowego oraz opisywane są trudności z integrowaniem imigrantów, zwłaszcza na rynku pracy¹⁸.

Katolicki dziennik *La Croix* prezentuje łagodniejszą postawę w stosunku do imigrantów. Podkreśla, że wyruszają oni w tę niebezpieczną wędrówkę w poszukiwaniu lepszego życia dla siebie i swoich rodzin. Postawa ta wynika najpewniej z wypowiedzi Papieża Franciszka, który w swoim przemówieniu z 6 września 2015 roku stwierdził, że pomoc imigrantom to chrześcijański obowiązek i zaapelował, by każda parafia przyjęła pod swój dach jedną rodzinę imigrantów. W gazecie często bowiem publikowane są artykuły o przyjmowaniu imigrantów przez francuskie parafie, czy też osoby prywatne, jak miało to np. miejsce w Saint-Brieuc lub Villeurbane¹⁹. Dziennik informuje także o wszystkich innych, zwłaszcza lokalnych, inicjatywach organizowania pomocy dla uchodźców. Na portalu internetowym *La Croix* zamieszczono nawet interaktywną mapę, na której oznaczono punkty pomocy z podziałem na miejsca organizowania przyjęcia uchodźców do parafii oraz miejsca zbiórek darów rzeczowych²⁰. Zachęcono również czytelników, aby informowali o podejmowanych przez siebie inicjatywach pomocowych, by można je było opisać na łamach gazety²¹. Redakcja opublikowała wyniki badań sondażowych, z których wynika, że ogół katolików ma podobne wątpliwości

¹⁶ Zob. *Le Figaro*, *À Munich, une agence tente de convaincre les migrants de venir en France*, URL: <http://www.lefigaro.fr/actualite-france/2015/09/10/01016-20150910ARTFIG00294--munich-l-ofpra-doit-convaincre-les-migrants-de-venir-en-france.php>, dostęp: 30.09.2015 r.

¹⁷ Zob. *Le Figaro*, *Les premiers réfugiés sont arrivés en France*, URL: <http://www.lefigaro.fr/international/2015/09/08/01003-20150908ARTFIG00402-les-premiers-refugies-arrirent-en-france-pour-soulager-l-allemande.php>, dostęp: 30.09.2015 r.

¹⁸ Zob. *Le Figaro*, *La France peine toujours à intégrer ses immigrés sur le marché du travail*, URL: <http://www.lefigaro.fr/emploi/2015/07/03/09005-20150703ARTFIG00010-la-france-peine-toujours-a-integrer-ses-immigres-sur-le-marche-du-travail.php>, dostęp: 30.09.2015 r.

¹⁹ Zob. *La Croix*, *À saint-Brieuc, les catholiques organisent l'accueil des réfugiés*, URL: <http://www.la-croix.com/Religion/Actualite/A-Saint-Brieuc-les-catholiques-organisent-l-accueil-des-refugies-2015-09-23-1360147>, dostęp: 30.09.2015 r., *Catholiques pratiquants à Villeurbane, ils accueillent depuis janvier une famille d'Irakiens*, URL: <http://www.la-croix.com/Religion/Actualite/Catholiques-pratiquants-a-Villeurbane-ils-accueillent-depuis-janvier-une-famille-d-Irakiens-2015-09-23-1360120>, dostęp: 30.09.2015 r.

²⁰ Zob. *La Croix*, *La carte interactive des initiatives d'aide aux réfugiés*, URL: <http://www.la-croix.com/Actualite/France/La-carte-interactive-des-initiatives-d-aide-aux-refugies-2015-09-18-1358133>, dostęp: 30.09.2015 r.

²¹ Zob. *La Croix*, *Vous agissez en faveur des réfugiés ? Racontez-nous!*, URL: <http://www.la-croix.com/Solidarite/En-France/Vous-agissez-en-faveur-des-refugies-Racontez-nous-l-2015-09-06-1352816>, dostęp: 30.09.2015 r.

w stosunku do imigrantów, co całe społeczeństwo francuskie. Jednak praktykujący katolicy są bardziej wrażliwi i otwarci na pomoc imigrantom: 10% z nich przyjęło bądź chce przyjąć do siebie rodzinę imigrantów, a wśród osób niepraktykujących wskaźnik ten wynosi 3%. Różnice zachodzą również w przypadku pomocy finansowej, którą zgodnie z sondażem deklaruje 32% praktykujących w porównaniu do 13% niepraktykujących katolików²².

Omówione wyżej tytuły to wydawnictwa ogólnokrajowe, jednak bardzo popularnym dziennikiem opiniotwórczym we Francji jest stołeczny *Le Parisien*. Redakcja, nawiązując do badań opinii publicznej, z których wynika, że większość Francuzów popiera pomoc Syryjczykom w formie interwencji militarnej oraz inicjatyw pomocowych na miejscu, wiele publikacji poświęca zagadnieniu interwencji francuskiego lotnictwa w Syrii²³. Opisywana jest walka z Państwem Islamskim, która przekłada się również na bezpieczeństwo Francji. W specjalnym wywiadzie dla gazety wypowiedział się po raz pierwszy w temacie uchodźców były prezydent Francji Valéry Giscard d'Estaing. Jego zdaniem należałoby wzmocnić kontrole na granicach Europy i nie pozwalać na swobodny napływ imigrantów²⁴. Jednocześnie na łamach *Le Parisien* pojawiają się artykuły o imigrantach ocalonych przed utonięciem przez włoskie służby oraz zamieszczane są doniesienia o odnalezionych ciałach kobiet, dzieci i mężczyzn, którzy utonęli podczas podróży do Europy²⁵.

Pod uwagę warto wziąć również dzienniki ekonomiczne: centro-lewicowy *Les Échos* oraz prawicowy *La Tribune*, zamieszczające pojedyncze artykuły dotyczące uchodźców. W *Les Échos* znajdziemy takie sformułowania jak: „tragedia uchodźców”, „humanitarne przyjęcie”, „współczucie dla rozbitego życia tych nieszczęsnych ludzi”, „musimy przyjąć Syryjczyków bez stawiania żadnych warunków”²⁶. Prawicowy *La Tribune* nie zajmuje tak jasnego stanowiska i pisze, że w kwestii przyjmowania uchodźców nie należy stosować systemu kwotowego, a trzeba wziąć pod uwagę opinię państw,

²² Zob. La Croix, *Sondage La Croix-Pèlerin sur l'accueil des migrants : les catholiques bouscoulés par le Pape*, URL : <http://www.la-croix.com/Religion/Actualite/Sondage-La-Croix-Pelerin-sur-l-accueil-des-migrants-les-catholiques-bouscules-par-le-pape-2015-09-23-1360133>, dostęp: 30.09.2015 r.

²³ Zob. Le Parisien, *Accueil des migrants : 55% des Français opposés à ce que la France imite l'Allemagne*, URL: <http://www.leparisien.fr/politique/sondage-pour-62-des-francais-les-migrants-sont-des-immigres-comme-les-autres-05-09-2015-5065393.php>, dostęp: 30.09.2015 r., *Syrie : l'aviation française a mené ses premières frappes contre Daech*, URL: <http://www.leparisien.fr/politique/syrie-premieres-frappes-francaises-27-09-2015-5131027.php>, dostęp: 30.09.2015 r.

²⁴ Zob. Le Parisien, *Valéry Giscard d'Estaing : «Il faut envoyer l'ONU pour pacifier la Syrie»*, URL: <http://www.leparisien.fr/espace-premium/actu/il-faut-envoyer-l-onu-pour-pacifier-la-syrie-27-09-2015-5130171.php>, dostęp: 30.09.2015 r.

²⁵ Zob. Le Parisien, *Migrants : 12 morts et 13 disparus après la collision d'un bateau pneumatique avec un ferry*, URL : <http://www.leparisien.fr/international/migrants-13-morts-et-13-disparus-apres-la-collision-d-un-bateau-pneumatique-avec-un-ferry-20-09-2015-5109851.php>, dostęp: 30.09.2015 r.

²⁶ Les Échos, *Les réfugiés et nous*, URL: <http://www.lesechos.fr/idees-debats/editos-analyses/021337319921-les-refugies-et-nous-1157899.php>, dostęp: 30.09.2015 r.

miast i zwykłych obywateli przyjmujących uchodźców²⁷. Dziennik w jednym z artykułów podkreśla równocześnie, że Francja jest dopiero szóstym z kolei krajem pod względem ilości złożonych wniosków o azyl, podczas gdy przez lata znajdowała się w pierwszej trójce²⁸. W innym artykule dziennik z pewną dozą ironii pisze, że odkąd świat obiegło zdjęcie Aylana nie mówi się już o imigrantach, lecz uchodźcach. Wymienia w nim także inne przypadki dramatycznych utonięć, w tym wielu dzieci, lecz nie z basenu Morza Śródziemnego a z pobliza francuskiej wyspy Majotte położonej na Oceanie Indyjskim²⁹.

Temat uchodźców nie ominął także francuskich tygodników: centrowego *Le Point* oraz lewicowych *L'Express* i *Le Nouvel Observateur*. Dziennikarze na ich łamach zajmują podobne stanowisko jak ich koledzy w centrowo-lewicowych dziennikach. Jako przykład może służyć artykuł opublikowany w internetowym wydaniu *Le Nouvel Observateur*, w którym przytoczono „najbardziej niefortunne”, jak je określono, sformułowania byłej minister i obecnej eurodeputowanej, Nadine Morano, wypowiedziane w jednym z programów telewizyjnych. Wśród nich pojawiło się między innymi stwierdzenie że „Francja to kraj ludzi białej rasy”, a eurodeputowana „nie ma ochoty na to, żeby Francja stała się krajem muzułmańskim”. Gazeta w ramach kontry przytoczyła dane Pew Research Center z 2015 roku, według których odsetek muzułmanów we Francji wynosi 7,5%, a biorąc pod uwagę obecne tendencje, w 2050 roku ma wynieść 10,9 %³⁰. Podobną krytyczną postawę wobec wypowiedzi Morano prezentuje *L'Express*³¹. Z kolei tygodnik *Le Point* przytacza artykuł z *New York Times'a*, zgodnie z którym uchodźcy nie chcą zostać we Francji z powodu strachu, niechętnego ich powitania i porównań ich przybycia do inwazji barbarzyńców. Tygodnik idzie dalej pisząc, że Francja prowadzi

²⁷ Zob. *Le Tribune, Réfugiés : il faut repenser la politique européenne*, URL: <http://www.latribune.fr/opinions/tribunes/refugies-il-faut-repenser-la-politique-europeenne-507507.html>, dostęp: 30.09.2015 r.

²⁸ Zob. *La Tribune, OCDE: l'immigration permanente a retrouvé son niveau d'avant-crise*, URL: <http://www.latribune.fr/economie/international/ocde-l-immigration-permanente-a-retrouve-son-niveau-d-avant-crise-507238.html>, dostęp: 30.09.2015 r.

²⁹ Zob. *La Tribune, Mayotte: les migrants oubliés du 101e département français*, URL: <http://www.latribune.fr/economie/france/mayotte-les-migrants-oublies-du-101e-departement-francais-505521.html>, dostęp: 30.09.2015 r.

³⁰ Zob. *L'Obs, « Race blanche » et autres aberrations proférées par Nadine Morano sur le plateau d' « On n'est pas couché »*, URL: <http://tempsreel.nouvelobs.com/politique/20150927.OBS6599/race-blanche-et-autres-aberations-proferees-par-nadine-morano-sur-le-plateau-d-on-n-est-pas-couche.html>, dostęp: 30.09.2015 r.

³¹ Zob. *L'Express, VIDEO. ONPC: pour Nadine Morano, la France est un pays de « race blanche »*, URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:QWW5QNK1bIEJ:www.lexpress.fr/culture/tele/video-onpc-pour-nadine-morano-la-france-est-un-pays-de-race-blanche_1719922.html+&cd=1&hl=pl&ct=clnk&gl=pl&client=opera, dostęp: 30.09.2015 r.

„politykę strusia” i chowa głowę w piasek udając, że nie widzi tej tendencji i negatywnego nastawienia francuskiej opinii publicznej do uchodźców³².

Mówiąc o tygodnikach nie sposób nie wspomnieć o satyrycznym „Charlie Hebdo”, którego redakcja padła ofiarą zamachu terrorystycznego w styczniu 2015 roku. Gazeta 14 września 2015 roku opublikowała na swoich łamach dwa kontrowersyjne rysunki nawiązujące do kryzysu migracyjnego³³. Jeden z nich zatytułowany jest „Dowód na to, że Europa jest chrześcijańska” i przedstawia Jezusa kroczącego po wodzie, a obok postać, której z wody wystają tylko nogi. Rysunek opatrzone następującym komentarzem: „Chrześcijanie chodzą po wodzie, muzułmańskie dzieci toną”. Drugi nawiązuje do śmierci 3-letniego Aylana i przedstawia martwe dziecko leżące z głową w morzu, gdzie morze, piasek i postać są czarno-białe, podczas gdy w tle widać niebieskie niebo i symbol McDonald’s, a obok napis „Tak blisko do celu...”. Karykatury miały na celu wyśmianie postawy osób, które deklarowały chęć pomocy tylko rodzinom chrześcijańskim, ale również zobrazować problemy, którymi żyją dzieci w Europie (reklama fast-foodu) i dzieci uchodźców (walka o życie). Rysunki spotkały się jednak z niezrozumieniem i oburzyły społeczność międzynarodową. Wiele osób uznało, że przez wykorzystanie tragedii małego dziecka tygodnik posunął się za daleko. Co ciekawe, większość głosów sprzeciwu nadeszło z zagranicy, a nie ze strony samych Francuzów.

We wszystkich omawianych tytułach pojawiają się również artykuły o treści czysto informacyjnej dotyczące uchodźców. Publikacje tego typu dominują we francuskiej prasie. Jest to zapewne spowodowane tym, że zarówno wśród zwolenników prawicy, jak i lewicy zdania w kwestii przyjmowania do kraju imigrantów również są podzielone. Co ciekawe, w artykułach, niezależnie od sympatii politycznych, prawie w ogóle nie poruszana jest kwestia ewentualnego wpływu imigrantów na zagrożenie terrorystyczne, mimo iż Francja jest krajem, który wielokrotnie padł ofiarą zamachów ze strony muzułmańskich fanatyków.

Prasa ma niewątpliwie wpływ na opinię publiczną, warto więc w ramach podsumowania przytoczyć dane o stanowisku samych Francuzów w kwestii imigrantów. Według sondażu przygotowanego przez firmę Elabe, opublikowanego we wrześniu 2015 roku, 56% Francuzów jest przeciwnych przyjęciu imigrantów. Najwięcej zwolenników ich przyjęcia jest wśród wyborców zielonych (73%) i socjalistów (68%), zaś przeciwni-

³² Zob. Le Point, *Pourquoi les réfugiés n'ont pas envie de rester en France*, URL: http://www.lepoint.fr/monde/pourquoi-les-refugiés-n-ont-pas-envie-de-rester-en-france-19-09-2015-1966239_24.php, dostęp: 30.09.2015 r.

³³ Zob. Independent, *Charlie Hebdo publishes a cartoon of drowned Syrian toddler Aylan Kurdi*, URL: <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/charlie-hebdo-cover-cartoon-jokes-about-death-of-drowned-syrian-toddler-aylan-kurdi-10499645.html>, dostęp: 30.09.2015 r.

ków wśród wyborców Frontu Narodowego (91%) i Republikanów (67%)³⁴. Według innego sondażu, zrealizowanego przez Odoxa, również z września tego roku, 62% ankietowanych uważa, że nie powinno się faworyzować uchodźców z Syrii, ani ułatwiać im otrzymania statusu uchodźcy (55%). Zwolennicy różnych partii są natomiast zgodni co do tego, że Francja powinna podjąć bezpośrednią interwencję militarną w Syrii, wysyłając tam swoje wojska. Odpowiedziało tak 61% ankietowanych³⁵.

³⁴ Zob. Valeurs actuelles, *Une majorité de Français contre l'accueil des migrants*, URL: <http://www.valeursactuelles.com/societe/une-majorite-de-francais-contre-laccueil-des-migrants-55328>, dostęp: 30.09.2015 r.

³⁵ Zob. Le Parisien, *Accueil des migrants : 55% des Français opposés à ce que la France imite l'Allemagne*, URL: <http://www.leparisien.fr/politique/sondage-pour-62-des-francais-les-migrants-sont-des-immigres-comme-les-autres-05-09-2015-5065393.php>, dostęp : 30.09.2015 r.